

**JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH
BUDĚJOVICÍCH
ZEMĚDĚLSKÁ FAKULTA**

Studijní program: Zemědělská specializace
Studijní obor: Pozemkové úpravy a převody nemovitostí
Katedra: Katedra krajinného managementu
Vedoucí katedry: doc. Ing. Pavel Ondr, CSc.

Bakalářská práce

Možnosti ochrany přírody a krajiny v ČR a ve světě

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Koupilová Monika Ph. D.

Autor bakalářské práce: Mencl Filip

České Budějovice 2015

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDEJOVICÍCH
Fakulta zemědělská
Akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Filip MENCL**
Osobní číslo: **Z12053**
Studijní program: **B4106 Zemědělská specializace**
Studijní obor: **Pozemkové úpravy a převody nemovitostí**
Název tématu: **Možnosti ochrany přírody a krajiny v ČR a ve světě**
Zadávací katedra: **Katedra krajinného managementu**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Práce bude zpracována formou literární rešerše.
Literární rešerše bude obsahovat:
Příroda a krajina České republiky.
Vývoj ochrany přírody a krajiny v ČR.
Základní principy ochrany přírody a krajiny v ČR a jejich porovnání se zahraničím.
Legislativní nástroje ČR v ochraně přírody a krajiny - Obecná ochrana přírody a krajiny,
Zvláštní ochrana přírody a krajiny.
Státní program ochrany přírody a krajiny ČR.
Česká republika a Mezinárodní úmluvy v ochraně přírody a krajiny.
Ochrana přírody a krajiny ve světě v porovnání s ČR.

Rozsah grafických prací: dle potřeby
Rozsah pracovní zprávy: 30 stran textu
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická
Seznam odborné literatury:

BOROVIČKOVÁ, H., HAVELKOVÁ, S. Nástroje ochrany přírody a krajiny. MŽP ČR, Praha 2005.
ČIHAŘ, Martin. Ochrana přírody a krajiny I. Územní ochrana přírody a krajiny v České republice. Karolinum, Praha 1998.
DORST, J. Ohrožená příroda. Orbis, Praha 1974.
LÁZNIČKA, V. Ochrana přírody a krajiny. Mendlova zemědělská a lesnická univerzita, Brno 2005. ISBN 80-7157-886-X.
PATZELT A KOLEKTIV. Ochrana přírody a krajiny v České republice. AOPK ČR, Praha 2008.
PRACH, J., BALÁŽ, V., FALTEISEK, L. Ochrana přírody z pohledu biologa. Dokořán, 2012.
RIVOLOVÁ, L., VÍNS, A. Chráněná území v České republice. MŽP ČR, Praha 1991.
SANETŘÍK, M. Evropské národní parky. Veduta, Mohelnice 2004.
Zákon ČNR č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.
Vyhláška MŽP ČR č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona ČNR č. 114/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Monika KOUPILOVÁ, Ph.D.
Katedra krajinového managementu

Datum zadání bakalářské práce: 17. března 2014
Termín odevzdání bakalářské práce: 15. dubna 2015

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
ZEMĚDĚLSKÁ FAKULTA
Přírodovědná oddělení
Studená 13
370 02 České Budějovice

prof. Ing. Miloš Šoch, CSc., dr. h. c.
děkan

L.S.

doc. Ing. Pavel Oštr, CSc.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 17. března 2014

Prohlášení

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to- v nezkrácené podobě- v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných fakultou - elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne

.....

Poděkování:

Děkuji paní Ing. Monice Koupilové Ph.D jako vedoucí mé bakalářské práce za přínosné rady a připomínky, které dopomohly k vytvoření této práce.

Abstrakt

Bakalářská práce poukazuje na ochranu přírody a krajiny v České republice a popisuje možnosti její případné ochrany. Současně srovnává ČR se zahraničím. Zmiňuje stav přírody a krajiny, její historii a postupný vývoj až do současnosti. Zabývá se konkrétní ochranou druhů žijících na našem území a zaměřuje se na některé mezinárodní úmluvy.

Klíčová slova

Ochrana přírody, ochrana krajiny, mezinárodní úmluvy.

Abstract

This bachelor thesis points out the nature and landscape protection in the Czech Republic and describes the options for its possible protection. At the same time it compares the Czech Republic with foreign countries. It mentions the state of nature and landscape, its history and gradual development up to the present. It deals with the protection of specific species living in our country and focuses on some of the international conventions.

Keywords

Nature protection, landscape protection, international conventions.

Obsah

1. Úvod.....	10
2. Česká republika.....	11
2.1 Údaje o České republice.....	11
3. Příroda a krajina ČR.....	12
4. Vývoj ochrany přírody a krajiny	12
4.1 Ochrana přírody a krajiny v moderní společnosti	12
4.2 Z historie ochrany přírody ve světě.....	13
5. Ochrana přírody a krajiny	14
5.1 Obecná ochrana přírody	14
5.2 Ochrana přírody a krajiny v ČR	16
6. Zvláštní ochrana přírody	16
6.1 Druhová ochrana	16
6.1.1 Stav druhů v ČR.....	16
6.1.2 Stav druhů podle hlavních taxonomických skupin	17
6.1.2.1 Rostliny.....	17
6.1.2.2 Ryby a mihule	18
6.1.2.3 Hmyz a ostatní bezobratlí	19
6.1.2.4 Plazi a obojživelníci.....	19
6.1.2.5 Ptáci	19
6.1.2.6 Savci.....	20
6.2 Chráněná území.....	21
6.2.1 Historie.....	21
6.2.2 Národní park.....	22
6.2.2.1 Národní park Šumava	22

6.2.2.2	Národní park České Švýcarsko.....	23
6.2.2.3	Krkonošský národní park (KRNAP)	23
6.2.2.4	Národní park Podyjí.....	23
6.2.3	Chráněná krajinná oblast.....	24
6.2.3.1	Seznam CHKO ČR	24
7.	Ochrana přírody a krajiny ve vybraných zemích (Slovensko).....	26
7.1	Ochrana přírody na Slovensku	26
7.2	Seznam NP Slovenska.....	27
7.2.1	Tatranský národní park	27
7.3	Seznam CHKO Slovenska.....	28
8.	Vybrané NP v Evropských zemích	29
8.1	Seznam NP Velké Británie, Francie a Švýcarska.....	29
8.1.1	Yorkshire Dales.....	30
8.1.2	Schweizerischer.....	30
8.1.3.	Cevennes	31
9.	Mezinárodní úmluvy v ochraně přírody.....	31
9.1	Úmluva o biologické rozmanitosti změnit formát.....	31
9.2	Natura 2000.....	32
9.2.1	Ptačí oblasti	33
9.2.2	Evropsky významné lokality.....	34
9.3	Úmluva o Mokřadech	34
9.3.1.	Historie.....	34
9.3.2	Úmluva o mokřadech ČR.....	35
9.4	Biosférické rezervace	36
9.4.1	Seznam rezervací v ČR	38
9.4.1.1	BR – Třeboňsko	38

10.	Závěr	40
11.	Použitá literatura	41
	Použité zkratky	44
	Seznam obrázků a tabulek.....	45

1. Úvod

V současné době je příroda brána spíše jako produkt, který můžeme dále využít. Až příliš pozdě si uvědomujeme, že příroda je pro nás to nejcennější co máme. Poskytuje nám místo k žití, vodu, jídlo a tím ovlivňuje celou naši existenci. Příroda je nositelem naší identity a my máme povinnost jí chránit, aby tomu tak bylo i v budoucnu.

Dnes je již ochrana přírody stále více podporována ze strany veřejnosti. Zakládají se instituce na ochranu přírody, ustanovují se nové zákony, vznikají mezistátní spolupráce a schvalují se nové úmluvy. Ovšem pokud dál nebudeme pokračovat v této snaze, o stále intenzivnější podporu ochrany bude jen otázkou času kdy o přírodu, jak jí známe, přijdeme zcela.

Cílem této práce je ukázat na současný stav ochrany přírody a krajiny v České Republice a ve světě. Zprvu si charakterizujeme naši vlast a popíšeme základní pojmy práce. Dále se zaměříme na obecnou ochranu přírody a zabrousíme trochu i do historie a vývoje ochrany jak v ČR tak celosvětově. Od obecné ochrany se přesuneme k územní ochraně, tedy k ochraně našich nejvýznamnějších chráněných oblastí a poté k ochraně druhové, ve které se zaměříme na stavy druhů všech rostlin a živočichů v ČR. V další části práce se stručně zmíníme o ochraně přírody a krajiny na Slovensku. Poukážeme si na vybrané Evropské národní parky a na závěr si řekneme o mezinárodních úmluvách týkajících se ochrany přírody.

2. Česká republika

2.1 Údaje o České republice

Česko je vnitrozemský stát ve střední Evropě. Jeho rozloha činí 78 865 km², a z toho tvoří více než 52 000 km² Čechy, zbytek Morava a Slezsko. Česko hraničí se 4 dalšími státy, jsou to Polsko, Slovensko Rakousko a Německo (JŮZLOVÁ A KOL., 2005).

Česká republika je vzhledem k evropským poměrům velmi dobře umístěna, nachází se zde oblasti nížin i pahorkatin, ty postupně přechází až do horských oblastí. Tato skutečnost přispívá tomu, že je zde pozoruhodná biologická i geologická pestrost krajiny. Nalezneme zde lužní lesy, mokřady i rašeliniště, které dále přechází do oblastí listnatých a jehličnatých lesních komplexů, až po horské louky nebo alpské části lesa na našich nejvyšších horských hřebenech (MIKO A KOL., 2010). Georeliéf ČR zde tvoří pohoří Česká vysočina na západě a relativně mladé pohoří Karpaty na východě území. Česká vysočina vznikala postupným vrásněním v prvohorách i třetihorách a kvůli pohybu zemských desek dostalo naše území tvar velké kotliny. Tato kotlina je na jihozápadě, severovýchodě a severozápadě lemována pohraničním pohořími. Kotlinu tvoří jak pahorkatiny, tak i sníženiny. Nachází se zde poměrně velká síť vodních toků, tvořená především povodím řeky Labe (DEMEK, MACKOVČIN, 2006). Česko se vyznačuje mírným a přechodným podnebím. Zdejší teplotní rozdíly a úhrny srážek nejvíce ovlivňuje proměnlivá nadmořská výška. Na našem území tedy rozlišujeme tři druhy podnebných oblastí a to teplou, mírně teplou a chladnou. Teplou oblast zaujímají nejnižší polohy ČR ve výškách přibližně 300 m. n. m. (Polabí, Moravské úvaly). Průměrná roční teplota je zde kolem 8-10 °C a srážky zde dosahují 600 mm/rok. Největší část naší vlasti zaujímá mírně teplá oblast, zahrnuje vrchoviny a pahorkatiny od 300 do 800 m. n. m. Průměrná teplota zde dosahuje k 8 °C ročně a srážky se zde pohybují v rozmezí 500-800 mm/rok. Poslední, chladná podnebná oblast, se vyskytuje pouze ve vrcholových částech našich hor. Průměrná roční teplota vzduchu zde nepřesáhne 5 °C a srážky dosahují hranic 1000 mm/rok (KASTNER A KOL., 1997).

3. Příroda a krajina ČR

Mezi přírodou a člověkem je velmi složitý vztah. Člověk svou činností neustále přetváří krajinu, a na druhou stranu i příroda si přizpůsobuje člověka k obrazu svému (MIKO, HOŠEK, 2009). Život člověka je úzce spojen s miliony druhů rostlin, živočichů a mikroorganismů, s kterými sdílíme naši planetu. Stačí se jen podívat okolo sebe a uvidíte, že s nimi se setkáváme každý den ať už je to ve vodě, kterou pijeme, nebo jídle, které jíme či snad ve vzduchu, který dýcháme (ANDĚRA A KOL., 2011). Je to určitý úsek zemského povrchu kde na sebe vzájemně působí a mnohdy se stýkají půda, voda, horniny, ovzduší, reliéf, živočichové a také člověk s jeho činností (ČEŠKOVÁ, KVASNIČKOVÁ, 2012). Slovo krajina ale v zásadě popisuje část prostoru či území, které člověk vnímá, ve kterém se dějí určité procesy a které ukazuje minulost. Definujeme ji jako vybranou část území s kulturními a přírodními prvky a přirozenou scénérií (MIKO, HOŠEK, 2009). Pojem krajina má ale větší význam, je to samotný základ našich životů a i po čtené generace měněný kus země, který pro lidi byl vždy ve zvláštní péči, úctě a obdivu. Krajina se jako pojem objevil ke konci 20. století, jako velmi podstatné slovo té doby (CÍLEK A KOL., 2004). Dobrý stav krajiny souvisí s mírou jejího využívání. Co se týče krajinné struktury, nebereme ji pouze jako uspořádání jednotlivých částí, ale hlavně jako stav jejich vzájemných interakcí, které se v čase dynamicky mění. Změny ve využívání krajiny jsou nejvíce znatelné především při hospodářsko-politických situacích ve společnosti. Od roku 1990 se zvyšují rozdíly mezi jednotlivými regiony díky jejich přírodním charakteristikám či ekonomicko-sociální situaci. K pochopení dnešní situace v české krajině je nutná dobrá znalost změn, které se zde za posledních několik desítek let udály. Pravděpodobnost těchto změn lze předvídat i v budoucnosti (MIKO, HOŠEK, 2009).

4. Vývoj ochrany přírody a krajiny

4.1 Ochrana přírody a krajiny v moderní společnosti

Od samého počátku lidské existence přetváří člověk své životní prostředí. Přetváří přírodu tak, aby vyhovovala jeho potřebám, a naopak je přírodou sám měněn. Dokud člověk žil pouze lovem a sběrem, nebylo to pro charakter přírody nijak zvlášť závažné, ovšem časem se člověk usídlil a začal hospodařit, čímž sem negativně

zvýšil jeho vliv na přírodu. Se stále se zvětšujícím růstem lidské populace vzrůstá také větší ovlivňování přírody a krajiny. Dochází k nadměrným výkyvům rovnováhy v přírodě, a to má za následek až devastaci velkých oblastí či poškozování historických a estetických celků. Neuváženým hospodařením v krajině narušuje člověk ŽP. Ohrožuje tak i svou budoucí existenci tím, že ničí potřeby nezbytné pro život. Člověk dnes utíká zpět do přírody před stále rostoucí technologií. Hledá východisko jak z této tíživé situace pryč, kloubí moderní vědu s přírodou, asanuje zničená území a snaží se dochovat zbytky minimálně poznamenaných území. Lidé přistupují k ochraně přírody tak, aby ji mohli uchovat pro sebe sami i pro své potomstvo (MARŠÁKOVÁ-NĚMEJCOVÁ, MIHÁLIK, 1997).

4.2 Z historie ochrany přírody ve světě

Ochranu přírody a krajiny lze sledovat až do starověku. Byla, bohužel, iniciativou pouze jednotlivců či malých skupin. Chránili památné stromy a háje nebo panské honitby. V novověku se ochranou přírody začala zabývat i širší veřejnost. Jak se postupem času vyvíjelo hospodářství v krajině, vyvstali i důvody k vyhlášení chráněných objektů. Ochrana přírody prošla od ochrany různých druhů postupem času až na celá území. Myslí se tím ochrana jak rostlinstva, tak i živočišstva a také jejich prostředí. Nejstarší rezervací na světě bylo vyhlášeno roku 1852 území v Arkansasu v USA kvůli jeho termálním prameništím. První chráněné území tak, jak ho dnes chápeme, bylo vyhlášeno roku 1853 jižně od Paříže, ve Fontainebleau, a to především kvůli jeho kulturně estetickému hledisku. Další chráněné území bylo vyhlášeno až roku 1872 pod názvem Yellowstonský národní park „*Místo oddechu pro blaho a potěšení lidu*“ měl tento park napsán v zakládací listině. Byl to velmi významný počin pro vývoj světové ochrany přírody. Park byl vybudován za účelem kulturně-rekreačním. Měl dát široké veřejnosti možnost pochopení přírody člověkem téměř nedotčené, a zároveň i možnost rekreace v přírodním prostředí. Ochrana přírody byla převážně až do konce 2. světové války omezována pouze na zřizování chráněných území nebo ochranu vzácných druhů. Teprve po nástupu vědního oboru ekologie, který vysvětloval řadu nehod zaviněných právě nepřiměřeným využíváním přírodních zdrojů, začala být ochrany přírody brána jako celek. Dne 5. Října 1948 byla vyhlášena Mezinárodní unie pro ochranu přírody a jejích zdrojů (MARŠÁKOVÁ-NĚMEJCOVÁ, MIHÁLIK, 1997). (IUCN). Pomáhá světu nalézt řešení na ty nejdůležitější problémy při ochraně ŽP a jeho rozvoje. Práce IUCN je

zaměřena na zachovávání přírody a její oceňování. Zajišťuje účinnou a spravedlivou funkci v přírodě při řešení globálních problémů v klimatu, potravinách a rozvoji. Unie podporuje vědecký výzkum a řídí vědecké výzkumy po celém světě. Přináší vládám, nevládním organizacím i OSN osvědčené postupy pro vývoj budoucí politiky a schvalování dalších zákonů. IUCN je největší a nejstarší instituce na světě v oblasti ŽP s více než 1200. vládních i nevládních členů. Má téměř 11 000 dobrovolníků ze 160 zemí celého světa (www.iucn.org).

5. Ochrana přírody a krajiny

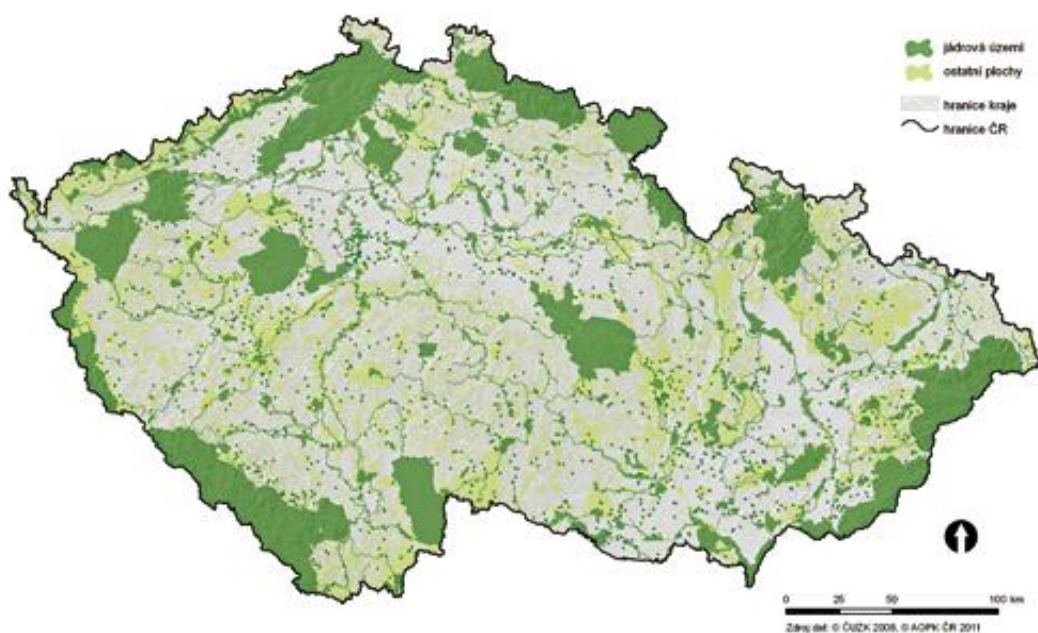
Už odedávna přinášela činnost člověka v přírodě zkázu. Neexistovala znalost přírodních jevů a lidé každou svou další činností vyvolávali nevratné změny v přírodě. Člověk sledoval pouze zisk a nemyslel na budoucnost lidstva, z přírody jen čerpal, ale nic nevracel, a tím porušoval tzv. biologickou rovnováhu přírody. Zanechal za sebou zdevastovanou krajinu. Důležitá je ochrana otevřené krajiny. Tu lze chápat jako přírodní krajinu, krajinu nezastavěnou a blízce podobnou původní krajině. Takovéto části přírody je třeba chránit a zřizovat z nich chráněné oblasti (VESELÝ, 1952). Změna krajiny je neustávající a postupně jdoucí proces. Abychom zjistili důvod vzhledu naší středoevropské krajiny, musíme nahlédnout do minulosti. Změna se ukazovala již od konce poslední doby ledové, kdy česká krajina vypadala jinak, a od té doby začalo její formování až do dnešních podob (KOLÁŘ, 2012).

5.1 Obecná ochrana přírody

Je vztažená na druhy živočichů a rostlin. Pod tím si představíme, že není dovoleno bezdůvodně zabíjet živočichy, likvidovat dřeviny rostoucí mimo les nebo ničit rostliny. V případě velkých zásahů do krajiny se provádí tzv. EIA (KOLÁŘ, 2012). EIA je proces posuzování vlivů na ŽP, který vyplývá ze zákona. Týká se všech průmyslových staveb, lomů, elektráren, přehrad atd. Cílem tohoto procesu je dozvědět se, zda jsou vlivy této činnosti přijatelné, neboť většinu negativních vlivů s sebou přináší činnost člověka. Pokud vlivy na přírodu jsou tak velké, že ohrožují lidské zdraví nebo hodnotu krajiny, neměl by žádný úřad vydat povolení k jejich realizaci (100/2001 Sb.). Obecnou ochranu realizujeme na našem území různými nástroji. Mezi tyto nástroje patří ÚSES, VKP (Významný krajinný prvek) a přírodní parky. ÚSES neboli Územní systém ekologické stability má za úkol sloužit a podporovat funkční vztahy v krajině. Je možné si jej představit jako ekosystém

přírodě velmi blízký, rozprostřený po krajině, udržující přírodní rovnováhu. Pojmem VKP rozumíme ekologicky, geomorfologicky či esteticky významnou část krajiny, která utváří její typický vzhled nebo přispívá k její ekologické stabilitě. Dle zákona prohlašuje za významné krajinné prvky rašeliniště, lesy, rybníky jezera atd. Je zakázáno VKP likvidovat či jinak poškozovat bez příslušného oprávnění od orgánu ochrany přírody. (zákon 114/92) Přírodní park je vyhlášován krajskými úřady pro ochranu krajinného rázu se zaměřením na přírodní hodnoty krajiny. PP jsou obvykle malá území na rozloze několika desítek kilometrů čtverečních. Obvykle jsou to zachovalé lesní komplexy, údolí či části pohoří. Mapa na (Obr. 1) zobrazuje všechny části ekologické sítě, které podléhají stupňům územní ochrany. Tmavě zelené části mapy zobrazují soustavu chráněných území, nadregionální a regionální ÚSES. Území se světlezelenou barvou ukazují VKP. V mapě nejsou zaznamenány místní úrovně ÚSES, přírodní parky a ostatní segmenty, zaujímají po odkrytí překryvů ploch těchto prvků ekologické sítě 43 368 km², území našeho státu (www.casopis.ochranaprirody.cz).

Obrázek 1: Ekologická síť v ČR; zdroj: www.AOPK.cz

5.2 Ochrana přírody a krajiny v ČR

V České republice je ochrana přírody realizována různými státními institucemi, stejně je tomu i v jiných evropských zemích. Úřady, v jejichž pravomoci je alespoň částečně ochrana přírody a krajiny, se nazývají orgány ochrany přírody. Jedním z orgánů ochrany přírody je i Ministerstvo ŽP. To utváří pro celý stát dlouhodobý program na ochranu přírody a krajiny. MŽP sestavuje tzv. státní program ochrany přírody a krajiny. Zaručuje i soulad s evropskými a světovými předpisy na ochranu přírody a je také grantem mnoha mezinárodních úmluv (Bonnská, Bernská,...) Jako orgány ochrany přírody lze zařadit příslušné obecní úřady, obecní úřady s rozšířenou pravomocí a krajské úřady. Tyto úřady mají za úkol péči o přírodní rezervace (PR) a přírodní památky (PP), dále o národní parky či chráněné krajinné oblasti, a v neposlední řadě i o národní přírodní památku a národní přírodní rezervaci. K dalším orgánům ochrany přírody se řadí vojenské újezdní úřady, navazuje na ně i ministerstvo obrany. Specializovaná instituce je u nás Agentura ochrany přírody a krajiny (AOPK), spadají pod ní správy chráněných krajinných oblastí (PRIMACK A KOL., 2001).

6. Zvláštní ochrana přírody

Je vztahována na zvláště cenné krajinné a přírodní části. Tato ochrana se týká jak druhů (druhovú ochrana), tak území (územní ochrana), (KOLÁŘ, 2012).

6.1 Druhovú ochrana

Začneme-li u druhové ochrany, ta obsahuje druhy rostlin, hub či živočichů ohrožených či chráněných a pomocí MŽP je zařazuje mezi druhy zvláště chráněné. Chráněné druhy jsou podle stupně svého ohrožení rozděleny na tři kategorie. Kriticky ohrožené druhy, silně ohrožené druhy a druhy s menším stupněm ochrany se nazývají, ohrožené druhy (KOLÁŘ, 2012).

6.1.1 Stav druhů v ČR

ČR je se svou polohou na rozhraní čtyř biogeografických podprovincií (hercynská, polonská, západokarpatská a severopanonská) velmi druhově rozmanitá. Na území ČR je zaznamenáno přibližně 80 000 různých druhů rostlin a živočichů.

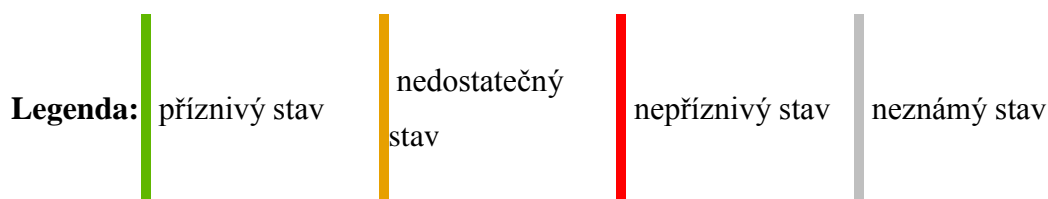
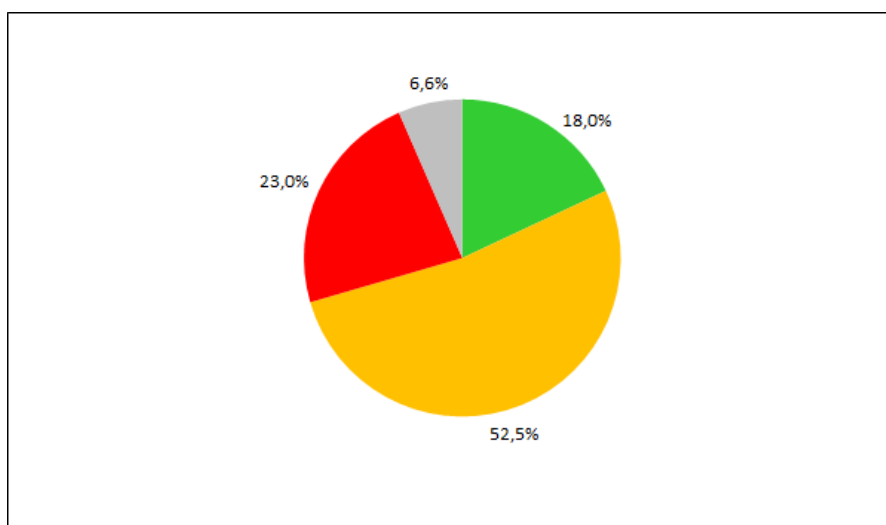
Toto číslo není však konečné, protože počet dalších známých druhů postupem času pozvolna roste. Jak je známo na některých místech, druhy postupně přibývají (druhy sem zavlečené) a naopak jinde kvůli narůstající činnosti člověka mizí. Na našem území je přibližně 3500 druhů cévnatých rostlin, a z toho cca 2500 zde původních, nebo sem zavlečených před 15. Století. Jako další je zaznamenáno na 886 druhů mechorostů, až 40000 druhů hub, 15 různých druhů lišejníků. Hmyzu se v ČR vyskytuje přibližně 24 000 druhů a na 8000 ostatních bezobratlých, 711 druhů obratlovců. Rozmanitost druhů, nalézajících se na naše území, není rovnoměrná. Existují zde jak chudé oblasti s nízkým druhovým zastoupením, tak i nadprůměrně bohaté oblasti (Podkrušnohoří, Polabí, kaňon Vltavy, Třeboňsko, Podyjí a také jižní a jihovýchodní Morava), (MIKO, HOŠEK, 2009).

6.1.2 Stav druhů podle hlavních taxonomických skupin

6.1.2.1 Rostliny

Během posledních 120 let se příroda ve střední Evropě změnila. Docházelo k poklesu biologické rozmanitosti, zanikaly vzácné botanické lokality, což vedlo k vyhynutí řady rostlinných druhů. Postupem času všem došlo, že je nutné dosavadní stav změnit. Ohrožené druhy je třeba chránit. Prvním krokem, který vedl k takovému druhu ochrany, bylo sestavení seznamů vyhynulých a nezvěstných druhů rostlin. To byl počátek vzniku červených seznamů pro různě velká území (BUREŠ, 2013). Dle červeného seznamu rostlin vyplývá závažný fakt, že polovina v ČR se nacházejících druhů náleží do některého stupně ohrožení. Na každý 22. zaznamenaný druh v ČR připadá jeden, který zde v posledních letech nebyl pozorován, a více jak polovina z nich je již považována za vyhynulé. Zhoršení se projevuje ve všech kategoriích, ovšem nejvíce se ukazuje u nejohroženějších druhů rostlin. Z původních 267 druhů pro rok 1979 se do roku 2000 počet zvednul na 476. Příčina toho všeho je především v destrukci a narušování stanovišť. Dochází k celkovému poklesu ploch osídlených původní vegetací, ke zhoršování stanovišť, například obohacením půdy o živiny, znečištěním ovzduší i vody a intenzifikací lesního a rybničního hospodaření (MIKO, HOŠEK, 2009).

Obrázek 2: Stav Evropsky významných druhů rostlin; zdroj: www.issar.cenia.cz

6.1.2.2 Ryby a mihule

Ryby i mihule jsou kvůli své existenci vázány na vodu. Postupem času došlo u jednotlivých z nich k postupné adaptaci na měnící se typy vodního prostředí. Původní přírodní charakter byl námi, ať už záměrně různými zásahy do vodního prostředí či okolními aktivitami, nepřímo-souvisejícími, pozměněn. Ovšem tyto změny v charakteru vodního prostředí ovlivňují výskyt a stav jejich populací (početnost a věková struktura), jednotlivé zastoupení druhů a druhovou skladbu rybích společenstev. Velký význam k pochopení problematiky ohrožení a nutnosti ochrany ryb a mihulí představují červené dokumenty, ale dnes z aktuálnějšího hlediska významnější roli sehrávají červené seznamy pro mihulovce a ryby. Pro ČR jsou v seznamu hodnoceny 4 druhy mihulí a 55 druhů ryb, které zde považujeme za původní. Z těchto 4 druhů mihulí považuje již 2 za vymizelé, 1 za kriticky ohrožený a 1 za ohrožený druh. Z 55 druhů ryb je 6 druhů považováno za vymizelé, 9 druhů za

kriticky ohrožené, 5 druhů ohrožené a 10 za zranitelné. Zbylé druhy vyhodnocujeme jako málo dotčené (HANEL, 2005).

6.1.2.3 Hmyz a ostatní bezobratlí

Hmyz patří jak u nás tak i ve světě do skupiny nejbohatších druhů živočichů vůbec. Do teď jich bylo zaznamenáno téměř milion druhů z toho na území ČR je známo skoro 28000 druhů (HUDEC A KOL., 2007). Stav dle červených seznamů se zdají být příznivější, než je tomu u ostatních druhů z hlediska ohrožení. Není tomu tak, protože naše znalost této velmi pestré a rozmanité druhové skupiny je pro toto posouzení nedostatečná. Dle evropských zpráv je stav u více než 60 % druhů nepříznivý. Příčiny tohoto stavu jsou obdobné jako u jiných skupin. Obecně lze říci, že kromě ubývání stanovišť a přímé likvidace druhů, se u bezobratlých projevuje i možnost nových hrozeb, jako jsou invazní druhy nebo klimatické změny (MIKO, HOŠEK, 2009).

6.1.2.4 Plazi a obojživelníci

Česká republika uvádí, že vyhubení v této skupině hrozí až 50% druhů. Z obou skupin ohrožených jsou uvedeny téměř všechny druhy našich obojživelníků, a dokonce všech 11 druhů našich plazů. Hlavní příčinou jejich ohrožení je, že většina druhů z těchto skupin se vyskytuje na okraji svých areálů rozšíření (čolek dunajský, ještěrka zední) a jsou zde zastoupeny buď jednou, nebo několika málo populacemi. Vysoký podíl druhů je hodnocen jako méně příznivý kvůli nepřírodnému vývoji populací či nevyhovujícímu stavu stanoviště. Působí zde také změny ve způsobu využívání území, fragmentace krajiny nebo výskytu nepůvodních druhů (MIKO, HOŠEK, 2009).

6.1.2.5 Ptáci

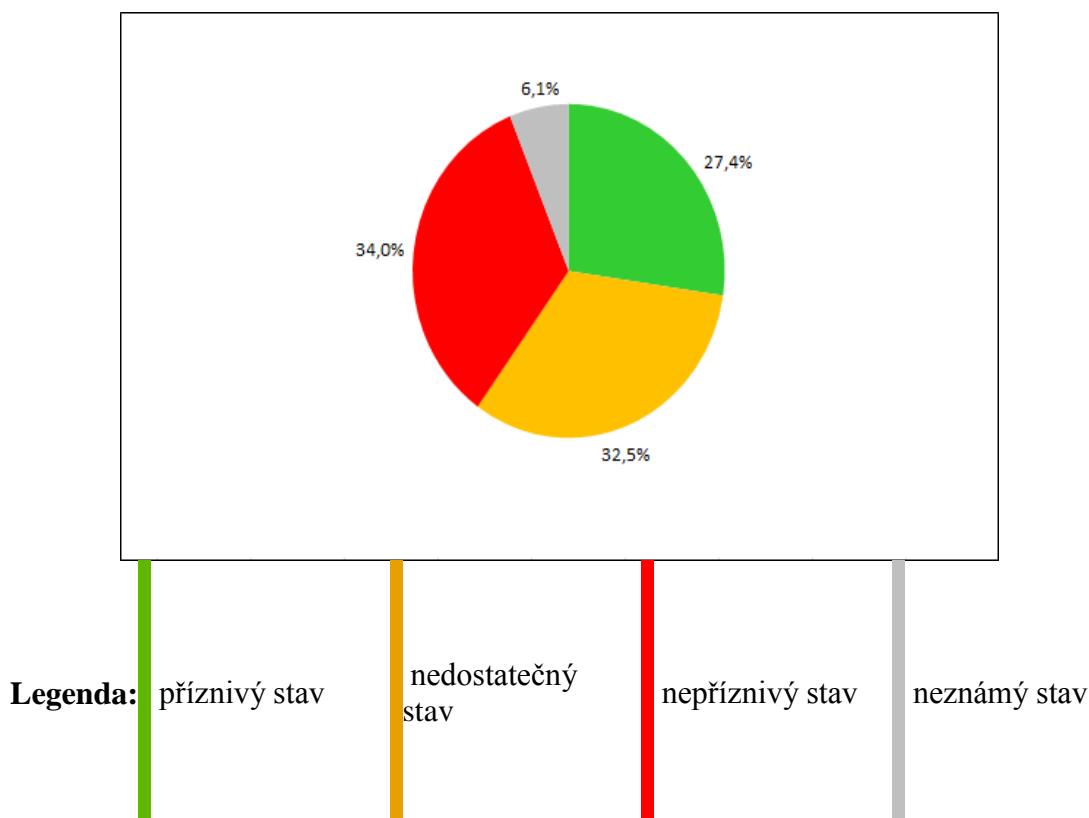
Na našem území bylo doposud zjištěno přibližně 403 různých druhů ptáků. Pravidelně se zde vyskytuje 186 hnízdících a 133 zimujících druhů. Zbylé druhy přes náš stát pouze přelétají nebo se sem zatoulají (HUDEC A KOL., 2007). V ČR se do červeného seznamu ohrožených druhů uvádí až 52% všech ptáků. Pokud srovnáváme stav ptáků na našem území, tak od 80. let asi třetina druhů ptactva poklesla, zbytek zůstal stabilní. Dlouhodobá ochrana má i své výsledky. Dokazují to nárůsty počtu druhů, které dnes přibývají. Jsou to především zákonem chráněné druhy. Tyto druhy v minulosti téměř vymizely a dnes pozorujeme jejich postupný návrat na území ČR

(orel mořský, sokol stěhovavý). Ovšem na druhou stranu jsou zde druhy, které neustále mizí. Mezi nejrychleji mizící patří ptáci zemědělské krajiny (strnad zahradní) a ptactvo vázané na vodní a mokřadní společenstva (racek chechtavý). Příčiny mizení druhů jsou velmi podobné jako u ostatních druhů. Ptáci zemědělské krajiny ubývají především kvůli intenzifikaci a homogenizaci zemědělské krajiny nebo ničení ptačích hnízd. Pro vodní a mokřadní druhy ptactva je zase osudné postupné odstraňování břehových porostů, likvidace hnízdních stanovišť a v neposlední řadě zvyšování rozvojových aktivit v blízkosti rybníků (MIKO, HOŠEK, 2009).

6.1.2.6 Savci

Na světě rozlišujeme zhruba 4000 druhů savců. Během posledních 200 let vyhynulo na 27 druhů savců a dalších 136 je zaznamenáno v kategorii ohrožených nebo vzácných (CAROLIN, 2004). V České Republice se na seznamu ohrožených druhů nalézá 20% savců. Vyšší procento u nás ohrožených druhů, než je to průměrně v Evropě (13%), je odůvodněno tím, že většina savců se vyskytuje na okraji svých areálů rozšíření (vlk obecný, sysel obecný). Jsou zde zastoupeny pouhou hrstkou jedinců, či jednou nebo dvěma populacemi. Mezi nejvíce ohrožené druhy patří netopýři. U savců je vysoký podíl zastoupení, ovšem stav druhů není vždy známý a to hlavně kvůli velmi náročnému způsobu jejich sledování. I přes toto všechno savci patří mezi nejpříznivěji hodnocenou skupinu, až z 30% je jejich stav příznivý (MIKO, HOŠEK, 2009).

Obrázek 3: Stav evropsky významných druhů živočichů; zdroj: www.issar.cenia.cz

6.2 Chráněná území

6.2.1 Historie

Hlavním úkolem ochrany přírody je vytváření chráněných oblastí a neustálé pečování o ně. Současné vnímání ochrany přírody si žádá nutnost jejího dokonalého poznání, jako je poznání jednotlivých vztahů a přírodních souvislostí. K tomu, abychom přírodu a její zákonitosti dokonale poznali, jsou nutná určitá místa, kde je příroda zachovávána v co nejpřírozenějším a neovlivněném stavu. Máme tedy na mysli chráněná území. Díky poznatkům vzešla světová strategie na ochranu přírody. Ubírá se třemi směry své činnosti, k ochraně téměř lidmi nedotčených ekosystémů,

hlavně vzácných a ohrožených druhů, k přiměřenému využívání kulturních krajín a k šetrnému obhospodařování těchto krajín, které si v dnešní době uchovávají alespoň část své původní vyváženosti. U nás má ochrana území letitou tradici. Mezi jedny z nejstarších rezervací v Evropě patří právě České rezervace, jsou to Žofínský prales a Hojná voda. Další rezervace postupem času přibývaly, a ve větším počtu vznikaly mezi oběma světovými válkami, kdy na ně bylo vydáno i písemné vyhlášení (FRIEDL, 1991). Od 50. let 20. století dostávaly nejcennější oblasti České Republiky statuty chráněných krajinných oblastí a národních parků. Dnes v ČR nalezneme 4 národní parky (NP) a na 25 chráněných krajinných oblastí (CHKO). Společně s nimi jsou zde i maloplošná, zvláště chráněná území, která dohromady tvoří necelých 16% z celkové rozlohy našeho státu (MIKO A KOL., 2010).

6.2.2 Národní park

NP jsou rozsáhlá území, jedinečná v národním či mezinárodním měřítku, jejichž značnou část zaujímají přirozené, nebo lidskou činností málo ovlivněné ekosystémy, v nichž rostliny, živočichové a neživá příroda mají mimořádný vědecký a výchovný význam. Veškeré využití národních parků musí být podřízeno zachování a zlepšení přírodních poměrů a musí být v souladu s vědeckými a výchovnými cíli, sledovanými jejich vyhlášením. Národní parky, jejich poslání a bližší ochranné podmínky se vyhláší zákonem (114/92 Sb.).

6.2.2.1 Národní park Šumava

Náš největší národní park vznikl v roce 1991 na ploše 685 km² a chrání nejcennější části Šumavy na jihozápadě ČR. Táhne se od Železné Rudy až téměř k přehradě Lipno. Lesnaté pohoří Šumavy na Česko-rakouské hranici patří k největším lesním masivům celé střední Evropy. Národní park je z 80 % lesnatý, významné prvky zde tvoří zbytky pralesovitých smíšených lesů se stromy jako je smrk, buk či jedle. Krásný, leč drsný charakter parku, vytvářejí náhorní plošiny Šumavských plání, nejvyšší horské vrcholy (Plechý 1378 m. n. m.) a vrchoviště, i hluboce zaříznutá údolí či ledovcová jezera. Na území parku žije mnoho chráněných druhů živočichů i rostlin a mnoho z nich je zde jako pozůstatek z dob ledových. Z fauny zde nalezneme rysa ostrovida nebo tetřeva hlušce, floru NP tvoří porosty břízy zakrslé, hořce šumavského či šafránu bělokvětého. Šumavský NP přímo sousedí s Bavorským NP a

společně vytvářejí jedno z nejcennějších bilaterálních území Evropy (MIKO A KOL., 2010).

6.2.2.2 Národní park České Švýcarsko

NP nalezneme v Ústeckém kraji a to konkrétněji v severozápadní části Děčínského okresu. Je obklopen CHKO Labské pískovce a Lužické hory. Při severní hranici sousedí park s NP Saské Švýcarsko. Celková rozloha parku činí 300 km². Jako NP byla tato oblast vyhlášena v roce 2000, ale již od roku 1972 zde byla CHKO. Z geologického hlediska zde největší podklad tvoří pískovec. Nejvyšším bodem oblasti je Děčínský sněžník (726 m. n. m.). Park je z větší části pokrytý lesními porosty, převažuje borovice a smrk. Původně se zde vyskytovaly porosty dubů a buků, z nichž již zbývá jen nepatrná část. Území je zde velmi členité, následkem čehož se zde nachází poměrně bohatá fauna i flora. Z flory zde můžeme najít violku dvoukvětou nebo i rojovník bahenní. Faunu zde tvoří jelení a srnčí zvěř. V minulosti zde byl uměle vysazován i kamzík horský, který zde zdomácněl. Vysoké skalní hřebeny jsou domovem mnoha druhů ptáků, jako je jestřáb lesní. Je zde i velmi pestré zastoupení bezobratlých živočichů (ZIEGLER, 2009).

6.2.2.3 Krkonošský národní park (KRNAP)

Krkonoše se rozprostírají na hranicích mezi ČR a Polskem. Nalezneme zde velmi členitý a výrazný krajinný reliéf, který z české strany tvoří Pohraniční hřeben a od něj oddělený Labem a Úpou Český hřeben. Valná část NP se z geomorfologického hlediska nachází v Krkonošském celku. Zbylá část území spadá do celku Krkonošského podhůří. Krkonoše náleží do hercynského pohoří, které bylo v prvohorách postupně vrásněno. NP překračuje alpskou hranici lesa, nalézáme se zde běžně ve výškách na 1250 m. n. m. Klima je zde velmi drsné, tvoří jej chladné severní a severozápadní větry, nízké teploty vzduchu a vysoké úhrny srážek. Bylo zde zaznamenáno přes 1300 druhů kvetoucích rostlin, 240 druhů obratlovců a z toho 57 tvoří savci a 165 ptáci (ZEMAN, 2010).

6.2.2.4 Národní park Podyjí

Toto území se od roku 1978 pyšnilo titulem CHKO, a to až do roku 1991, kdy bylo jmenováno NP na ploše 63 km². Najedeme ho na jihozápadě Moravy mezi Znojmem a Vranovem. Park leží na hranicích s Rakouskem a navazuje na něj zde NP Thaya. Národní park patří do horopisné oblasti české vysočiny a z jeho východní strany se

ho dotýká karpatská soustava. Jeho reliéf tvoří převážně pahorkatiny, proříznuté bohatým meandrem řeky Dyje. Podnebí v oblasti je mírně teplé až teplé, a to svědčí zdejšímu pěstování vinné révy. Lesy zde zabírají 65% území, ovšem kvůli 2. Světové válce zde jejich charakter byl výrazně pozměněn, a to především výsadbou smrkové monokultury. Původně zde rostly jedlo-bučinové porosty a bukové doubravy, které se zachovaly dnes jen na svazích dyjského kaňonu. Fauna je zde velmi bohatá, typický druh zde tvoří ostřice chlupatá nebo brambořík nachový. Stejně tak fauna je velmi zajímavá. Rozsáhlý lesní komplex je velmi významný pro malé obratlovce, jako je například hranostaj a jezevec lesní. Z ptáků zde žije dudek chocholatý nebo ledňáček říční (ZIEGLER, 2009).

6.2.3 Chráněná krajinná oblast

Vynikají harmonicky utvářenou krajinou, typickým reliéfem, velkým množstvím travních porostů a lesních ekosystémů. Bohatá je zde i zeleň mimo les nebo historické památky bývalého osídlení. Hospodářské využívání těchto oblastí je odstupňováno zónami ochrany tak, aby se udržoval a zlepšoval jejich přírodní stav a byly zachovány a vytvářeny optimální ekologické funkce těchto území. CHKO a jejich poslání a bližší ochranné podmínky vyhláší vláda republiky nařízením. Zaujímají zhruba 14% celkové rozlohy státu. Doposud bylo vyhlášeno na 24 CHKO (ČIHAŘ A KOL., 2002).

6.2.3.1 Seznam CHKO ČR

Tabulka 1: Seznam CHKO; zdroj: www.zoochleby.cz

č.	Název	Rozloha v km ²	Rok vyhlášení
1	Beskydy	1160	1973
2	Bílé Karpaty	715	1980
3	Blaník	41	1981
4	Blanský les	212	1989
5	Broumovsko	410	1991
6	České středohoří	1063	1976
7	Český kras	128	1972

8	Český les	470	2005
9	Český ráj	92	1955
10	Jeseníky	744	1969
11	Jizerské hory	368	1967
12	Kokořínsko	272	1976
13	Křivoklátsko	628	1978
14	Labské pískovce	324	1972
15	Litovelské Pomoraví	96	1990
16	Lužické hory	268	1976
17	Moravský kras	94	1956
18	Orlické hory	204	1969
19	Pálava	83	1976
20	Poodří	81	1991
21	Slavkovský les	610	1974
22	Šumava	945	1963
23	Třeboňsko	700	1979
24	Ždárské vrchy	709	1970
25	Železné hory	284	1991

7. Ochrana přírody a krajiny ve vybraných zemích (Slovensko)

7.1 Ochrana přírody na Slovensku

Ochrana slovenských přírodních krás a hodnot sahá, tak jako v Českých zemích, až do období feudalismu. Některé zmínky o ochraně královské zvěře mají své počátky již kolem roku 1234, v té době ještě v uherském království. K současnému chápání ochrany přírody došlo až v roce 1836, kdy bylo zřízeno první chráněné území Slovenska (Feismantellova zahrada, dnes arboretum Kysihýbel). V období první republiky bylo vyhlášeno mnoho rezervací na území tehdejšího Československa. Ministerstvo školství a národní osvěty žádalo o vyhlášení Vysokých Tater za národní park. Vysoké Tatry se staly NP v roce 1948 díky činnosti národní rady - zákonem č. 11/1949 Zb. s platností od 1. 1. 1949. Od této doby se ochrana přírody v Československu rozdělila na ochranu pouze českou a slovenskou. V roce 1955 vzniká na Slovensku zákon o „štátnej ochrane prírody“ (zákon č.1/1955 Zb.) Dle tohoto zákona vzniklo na Slovensku mnoho chráněných území, několik NP a CHKO. Slovensko od tohoto roku prošlo několika novelami tohoto zákona, dnes na Slovensku platí zákon č. 543/2002 Zb. o ochraně přírody a krajiny. V současné době je na Slovensku zřízeno 9 NP, 14 CHKO a 1043 MCHÚ (FRIEDL, ZIEGLER, 2004).

Obrázek 4: NP a CHKO Slovenska; zdroj: www.sazp.sk

7.2 Seznam NP Slovenska

Tabulka 2: NP Slovenska; zdroj: www.sazp.sk

Č.	Národní parky	Rok vyhlášení	Rozloha km ²
1	Tatranský NP	1948	738
2	Pieninský NP	1967	37,4962
3	Nízké Tatry	1978	728,42
4	Malá Fatra	1988	226,3
5	Slovenský ráj	1988	197,63
6	Poloniny	1997	298,05
7	Muránska planina	1997	203,18
8	Slovenský kras	2002	346,1108
9	Velká Fatra	2002	403,71

7.2.1 Tatranský národní park

Tatry jako největší pohoří na Slovensku se vyznačují svojí svérázností a značnou osobitostí. Rozprostírají se na ploše 738 km². Dosahují délky 70 km a jejich největší šířka je 17 km. Západní část tater se výrazně geomorfologicky liší od centrální části. V centrální části se nachází i největší vrchol Tater a zároveň celého Slovenska a to Gerlachovský štít s výškou 2655 m.n.m. Hřebeny zde tvoří převážně žula a na západní straně i krystalická břidlice. Pohoří je typické svými krasovými jevy, které zde zanechalo dřívější zalednění. Na dnešním vzhladu Západních Tater má velký podíl říční reliéf. Pukliny v geomorfologickém podloží za doprovodu další činitelů velmi přispěli k vymodelování povrchu skalnatých věží, převisů, které dnes tvoří divokou vysokohorskou přírodu. Fauna je zde výjimečná svým druhovým bohatstvím. Roste zde na 1300 druhů vyšších rostlin a se zvyšující se nadmořskou výškou klesá. V polohách nad 2000 m.n.m. bylo zaznamenáno již pouze 40 druhů kvetoucích rostlin. Největší souvislou plochu zde tvoří porosty smrku. Buky se zde vyskytují jen na malých částech území. Svérázné zeměpisné podmínky zajišťují

v Tatrách i osobitou faunu. Zachovali se zde druhy živočichů, které se jinde ukazují pouze zřídka, patří k nim kamzík horský, medvěd hnědý nebo vydra říční. Můžeme pozorovat i mnoho druhů obojživelníků a plazů. Tatranský NP je velmi vyhledávaným místem pro rekreaci, turismus nebo jiné sporty (MARŠÁKOVÁ-NĚMEJCOVÁ, MIHÁLIK, 1997).

7.3 Seznam CHKO Slovenska

Tabulka 3: CHKO Slovenska; zdroj: www.sazp.sk

Č.	CHKO	Rozloha km ²	Vyhlášení
1	Dunajské luhy	122,84	1998
2	Latorica	156,2	1990
3	Cerová vrchovina	167,71	1989
4	Strážovské vrchy	309,79	1989
5	Záhorie	275,22	1988
6	Ponitrie	376,65	1985
7	Kysuce	654,62	1984
8	Poľana	203,60	1981
9	Štiavnické vrchy	776,30	1979
10	Biele Karpaty	435,19	1979
11	Horná Orava	703,33	1979
12	Východné Karpaty	253,07	1977
13	Malé Karpaty	646,10	1976
14	Vihorlat	174,85	1973

8. Vybrané NP v Evropských zemích

8.1 Seznam NP Velké Británie, Francie a Švýcarska

Tabulka 4: NP Velké Británie, Francie a Švýcarska; zdroj: (SANETRÍK, 2004)

Č.	Velká Británie	Švýcarsko	Francie
1	LakeDistrict	Schweizerischer	Vanoise
2	Snowdonia		Port – Cros
3	PeakDistrict		PyrénéesOccidentales
4	Dartmoor		Cévennes
5	North York Moors		Écrins
6	PembrokeshireCosat		Mercantour
7	Yorkshire Dales		Guadeloupe
8	Exmoor		Guyana
9	Northumberland		Réunion
10	BreconBeacons		Calanques

8.1.1 Yorkshire Dales

Park Yorkshire Dales byl založen roku 1954. Jako třetí největší NP Britských ostrovů se rozkládá na ploše 1769 km² mezi západním Lake Districtem a východním North York Moors. Tato oblast nabízí dvě zcela odlišné krajiny. Na jedné straně dlouhé hřebeny kopců porostlé travinami a vřesem. Na druhou stranu víc jako polovina oblasti je otevřená slatina, kterou tvoří z velké části zemědělská půda společně se zbytky lesů. Žádná jiná část Britské krajiny není tak spjata s obhospodařováním krajiny člověkem jako je tomu ve zdejších NP. Dokonce i na skalnatých kopcích jsou znát lidé svou přítomností. V parku se nalézá jedna z nejkrásnějších vápencových krajin celých Britských ostrovů. Podpovrchové řeky zde vytvořili více než 50 ohromných jeskyň, což je nejvíce v celé VB. Některé z nich jsou i veřejnosti přístupné jsou to White Scar Caves nebo Stump Cross Caverns. Z flory zde nalezneme pryskyřníky s četným lučním kvítím, ve vyšších částech parku můžeme narazit na prvosenku jarní nebo violku žlutou. Fauna NP je velmi rozmanitá v lesích se běžně vyskytují lišky a jezevci, ve vřesovištích na suché východní planině můžeme spatřit tetřívku obecného. Z dravých ptáků se zde vyskytuje sokol stěhovavý a v četných mokřinách i volavka popelavá (ELPHICK, TIPLING, 2005).

8.1.2 Schweizerischer

Švýcarský národní park byl vyhlášen roku 1914. Jeho území se rozprostírá na ploše 167,8 km². Park se nachází na jihovýchodě země konkrétněji v Engandinském kantonu. Je to jedna z nejméně lidmi dotčených oblastí Alp. Nachází se v nadmořské výšce 1500 až 3150 m. n. m. Převládá zde sušší klimatické podnebí, přibližně 900 mm ročně. Dolomity a pískovce v parku tvoří hlavní geologický podklad. Křehké a lámavé dolomity vytváří vysoké hroty a hřebeny dosahující výšek až 3000 m. n. m. Nejvyššími vrcholy jsou zde PizPisoc , které se tyčí do nadmořské výšky 3175 m. n. m. V dnešních dobách zaujímají lesy v NP plochu 5250 ha. Alpínská společenstva tvoří v prahu bohatou floru, rostou zde kopretiny, lomikameny, vřesovce a orchideje. V parku bylo zaznamenáno až 650 druhů vyšších rostlin. Co se týká fauny, žije zde na 5000 druhů živočichů. Za zmínku stojí výskyt jelena evropského, kamzíka nebo kozorožce. Ročně navštíví tento park kolem 250 000 návštěvníků, pro které je zde k dispozici na 80 km značených cest. Od roku 1979 je území zahrnuto do biosférické rezervace (SANETRÍK, 2004).

8.1.3. Cevennes

NP je tvořen rozmanitou krajinou s neobvyklým druhovým bohatstvím a dlouhou historií lidského osídlení. Rozkládá se na ploše 3230 km² a jeho součástí je biosférická rezervace. Je jediný Francouzský park, který poskytuje ochranu středohorskému pásmu. Střetává se tu oceánské, kontinentální a středomořské klima což má za následek, že se zde vyskytují tři zcela odlišné půdní typy. Každý tento typ půdy vytváří unikátní krajinu. Mezi nejzajímavější území Cevenn patří rozsáhlé krasové oblasti Grand Causses se zvláštními krasovými útvary. Během roku zde spadne jen nepatrné množství srážek, i přesto se na jaře na stepních lukách začne objevovat četné množství rozmanitých květů. Oblast Cevenn patří mezi nejméně osídlené oblasti ve Francii. Odchod rolníků z této oblasti způsobil, že zde ubyla hospodářsky využívaná plocha a uvolnila tak místo vřesovištím a smíšeným bukovo-jehličnatým lesům. Nové prostředí sem přilákalo zpět dříve rozšířené druhy ptactva jako například datla nebo sýce rousného. Na území NP se v současnosti vyskytuje na 90 druhů savců a přibližně 200 druhů ptáků (NEUBERT, MAASS, 2007).

9. Mezinárodní úmluvy v ochraně přírody

9.1 Úmluva o biologické rozmanitosti změnit formát

Neboli Convention on Biological Diversity (CBD). Byla vystavena k podepsání na konferenci OSN v Brazílském Rio de Janeiru v roce 1992. Česká republika přijala tuto úmluvu v roce 1993 a hned v následujícím roce vstoupila v platnost. V roce 2009 měla úmluva na 191 smluvních stran. Tato úmluva má jako hlavní cíl ochranu biologické rozmanitosti, udržitelné využívání zdrojů a rovnoměrné rozdělování přínosů, které plynou z jejího využívání. Každá smluvní strana má za úkol přijmout realizaci na ochranu biologické rozmanitosti. Strategie ochrany bude obsahovat úmluvy a určí si cíle plnění příslušnou smluvní stranou. Tento postup byl přijat vládou ČR a to usnesením č. 620/2005. V roce 2002 na světovém summitu v Johannesburgu byl přijat tzv. „cíl 2010“. Tento cíl poukazoval na celkové snížení úbytku biologické rozmanitosti do roku 2010. Evropské unii to však nestačilo a rozhodla se jít dál a ztrátu biologické rozmanitosti dokonce zastavit úplně. V rámci EU vznikala celá řada úmluv pro realizaci této myšlenky a členské státy Evropské unie ji musí respektovat (PELC, 2010).

9.2 Natura 2000

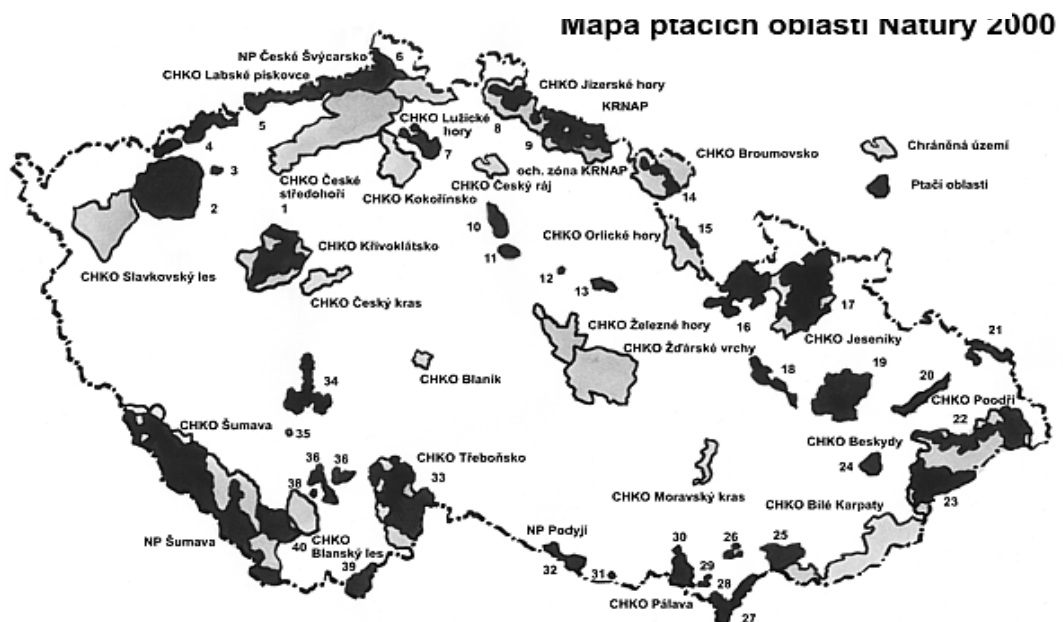
Je soustava chráněných území evropského významu. Díky této soustavě jsou chráněny ty nejvzácnější a nejvíce ohrožené druhy volně žijících živočichů, planě rostoucích rostlin a další přírodní stanoviště na území EU. Pod pojmem přírodní stanoviště si představíme biotopy (např. horské bučiny či rašeliniště). Každý stát EU je povinen vybrat svá nejhodnotnější místa, co se týče výskytu vybraných druhů rostlin, živočichů, přírodních stanovišť, a zajistit náležitou zákonnou ochranu. Parametry pro tato území ovšem musí být taková, aby dostačovala k zachování vybraných druhů a přírodních stanovišť na celém území daného státu v příznivém stavu. V příznivém stavu je myšleno ve stavu stejném, nebo stavu lepším, než v okamžiku vyhlášení. Cílem soustavy Natura 2000 je zachovat biologickou rozmanitost v rámci celé EU prostřednictvím ochrany ohrožených druhů živočichů, rostlin a přírodních stanovišť, které nejvíce ohrožuje lidská činnost a patří k tomu nejvýznamnějšímu, co zůstalo zachováno v Evropě (POKORNÝ, ROTH, 2002). Soustava Natura 2000 představuje v rámci celé Evropské unie jakýsi minimální společný základ územní ochrany. Členské státy EU tak mají právo na ochranu i ostatních území dle tradic a potřeb pro zachování své současné přírody. Natura 2000 tedy neslouží jako náhrada celé ochrany přírody, ale je to pouze její doplněk (STEJSKAL, 2006). Zákon říká: Natura 2000 je celistvá evropská soustava území se stanoveným stupněm ochrany, která umožňuje zachovat přírodní stanoviště a stanoviště druhů v jejich přirozeném areálu rozšíření ve stavu příznivém z hlediska ochrany, nebo popřípadě umožní tento stav obnovit. V ČR je soustava tvořena evropskými významnými lokalitami (EVL) a ptačími oblastmi, které jsou chráněny stejně jako ZCHÚ (114/92 Sb.). Vytvoření soustavy Natura 2000 ukládají dva nejdůležitější právní předpisy EU na ochranu přírody: *Směrnice č. 2009/147/ES o ochraně volně žijících ptáků, tato směrnice nahradila předchozí 79/409/EHS, Směrnice č. 92/43/EHS, o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin*. Ve směrnici je poznamenáno, které druhy živočichů, rostlin a typy přírodních stanovišť mají být NATUROU vymezeny. Takto vymezené druhy živočichů, rostlin a přírodních stanovišť mohou být označeny názvem jako „prioritní“. To znamená, že mají přísnější kritéria ochrany oproti ostatním neprioritním druhům. Nároky dvou zmiňovaných směrnic jsou uskutečňovány legislativou prostřednictvím zákona 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Díky

směrnici o ptácích jsou vyhlašovány tzv. SPA“ Special Protection Areas“, ptačí oblasti za účelem ochrany ptáků. Druhá směrnice evropsky významné lokality (EVL) je vyhlašována za účelem ochrany přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin. Toto všech spolu tvoří soustavu Natura 2000 (www.nature.cz).

9.2.1 Ptačí oblasti

Pro ohrožené druhy ptactva je vytvářena územní ochrana vyhlašováním tzv. ptačích oblastí. Tyto oblasti se měly dle ministerstva zařadit mezi kategorie ZCHÚ, ale díky novele o ochraně přírody a krajiny jsou vymazovány pouze v rámci obecné ochrany přírody (STEJSKAL, 2006). Odbornou přípravu pro návrh ptačích oblastí v ČR uskutečňovala Česká společnost ornitologická za spolupráce s Agenturou ochrany přírody a krajiny. Ptačí oblasti byly vybírány podobu tři let. V ČR bylo navrženo 41 ptačích oblastí, které se rozprostíraly na ploše 7022 km², tedy na 8,9 % území ČR, (Obr. 5). Nejmenší navržená oblast je Řežabinec s pouhými 1,1 km², a naopak největší část zabrala oblast Šumavy s necelými 1000 km² (MARHOUL, 2002).

Obrázek 5: Mapa ptačích oblastí ČR; zdroj: www. Biomonitoring.cz

Svoji rozlohou a počtem mají ptačí oblasti zajistit potřebnou stabilitu druhům, pro které jsou vyhlášovány. Takto chráněná jsou zimoviště a hnízdiště, ale pozornost se upírá hlavně na mokřadní ekosystémy. Prioritní jsou především přirozená nebo polopřirozená stanoviště, která mají ornitologický význam, a také jsou dobře odlišná od okolí. Téměř všechny ptačí oblasti na našem území byly vyhlášeny kolem roku 2004-2005. Ovšem do dnešního počtu se ptačí oblasti zapsali až rokem 2009, kdy byly vyhlášeny poslední 2. ptačí oblasti. Negativní vlivy působící na ptačí populace jsou způsobovány lidskou činností. Patří sem nevhodné způsoby obdělávání půdy, obhospodařování lesů hospodaření na rybnících nebo rekreační aktivity. Abychom zabránili negativním vlivům, jsou v ptačích oblastech přijímána ochranná opatření, která zabraňují nelegálnímu odchytu, nadměrnému lovu nebo ničení hnízdišť, zimovišť a shromaždišť (www.biomonitoring.cz).

9.2.2 Evropsky významné lokality

Vybrané EVL jsou zapisovány do národních seznamů. Do těchto seznamů jsou zařazovány oblasti, které významně přispívají k obnově nebo aspoň k udržení dobrého stavu nejméně jednoho evropsky významného druhu, nebo evropského stanoviště z hlediska jejich ochrany (TICHOTOVÁ, 2006). Natura 2000 má za cíl uchovat rozmanitost přírody a taktéž chránit nejvíce ohrožené a nejvzácnější druhy volně žijících živočichů, planě rostoucích rostlin a přírodních stanovišť v EU. Přidání se do této soustavy obvykle neznamena nějaké radikální změny v hospodaření či využívání území, protože v rámci NATURA 2000 jsou v naší přírodě chráněny stanoviště a druhy, které jsou zde přítomny jen díky lidské činnosti. V těchto oblastech není cílem zcela vyloučit vliv člověka, ale právě naopak lidský faktor je nezbytný pro jejich udržení. V evropsky významných lokalitách jsou zakázány pouze ty činnosti, které by na ně měly negativní vliv. Všechny projekty, které by mohly mít zásadní význam pro tato chráněná území, podléhají samotnému posuzování vlivů z hlediska zachování předmětu ochrany (KYSELKA, 2014).

9.3 Úmluva o Mokřadech

9.3.1. Historie

Úmluva o mokřadech, majících mezinárodní význam především jako biotopy vodního ptactva, byla podepsána v íránském městě Ramsar v roce 1971. Vznik této

úmluvy vyvolal stále se snižující stav mokřadních společenstev, spojený s dalším obrovským úbytkem vodního ptactva a ostatních organismů vázaných na mokřady. Postupem času se od ochrany mokřadů a sním souvisejícího vodního ptactva, došlo až k celosvětové ochraně a rozumnému využívání všech mokřadních typů. V roce 2007 měla úmluva 159 smluvních stran a dnes patří mezi nejvýznamnější úmluvy na ochranu přírody a krajiny. Hlavním cílem úmluvy je zajistit co možná nejširší ochranu mokřadů jako zdrojů velkých hospodářských, kulturních, vědeckých a rekreačních hodnot. Jejich ztráta by byla nenahraditelná. Jak už bylo řečeno, hlavní předměty ochrany jsou mokřady a vodní ptactvo. Úmluva byla podepsána kvůli soustavnému ničení mokřadů a konkrétně těch, které napomáhaly k migraci vodního ptactva a vytvářely tak jejich přirozená stanoviště. Za posledních 200 let bylo zničeno na 50% mokřadních ekosystémů na celém území USA. I přes všechna tato opatření destrukce stále probíhá jak v jiných částech světa, tak i v Evropě. Celková rozloha rašelinišť se od poloviny 20. stol. neustále snižuje. V Bělorusku a v Německu se rozloha rašelinišť snížila více než o 50% oproti původnímu stavu. Mokřady představují životně důležité místo pro mnohé druhy ptáků, ryb či koryšů a mnohých rostlinných druhů, často se jedná o endemické nebo ohrožené druhy (STEJSKAL, 2006).

9.3.2 Úmluva o mokřadech ČR

ČR přistoupila k úmluvě v roce 1990 a má na seznamu zapsáno k roku 2015 zatím 12 mokřadů, Zapsání se do úmluvy je ale ovlivněno zaznamenáním alespoň jednoho mokřadu do seznamu mezinárodního významu, (PELC, 2010). Mokřady mezinárodního významu, na kterých dochází nebo může někdy dojít k ohrožení nebo i zničení, jsou zařazeny do Seznamu ohrožených mokřadů. U nás jsou na tomto seznamu zařazeny 4 mokřady. Jmenovitě jsou jimi Třeboňské rybníky, Litovelské Pomoraví, Mokřady dolního Podyjí a Poodří. V ČR zodpovídá za správu Ramsarské úmluvy MŽP (STEJSKAL, 2006).

Tabulka 5: Seznam mokřadů ČR; zdroj: www.AOPK.cz

Zápis do seznamu	Název	Rozloha v km ²
Zápis v roce 1990	Šumavská rašeliniště	102
	Třeboňské rybníky	96
	Novozámecký a Břežský rybník	9
	Lednické rybníky	7
Zápis v roce 1993	Litovelské Pomoraví	62
	Poodří	44
	Krkonošská rašeliniště	2
	Třeboňská rašeliniště	11
	Mokřady dolního Podyjí	115
Zápis v roce 1998	Mokřady Liběchovky a Pšovky	4
Zápis v roce 2004	Podzemní Punkva	16
Zápis v roce 2006	Krušnohorská rašeliniště	112
Zápis v roce 2012	Horní Jizera	23
	Pramenné vývěry a rašeliniště Slavkovského lesa	32

9.4 Biosférické rezervace

Jsou to území s reprezentativním charakterem, která v sobě mají cenná přírodní stanoviště a k tomu vytvářejí harmonický vztah mezi prostředím a člověkem, který na území biosférické rezervace žije. V roce 1974 byly vyhlášeny první rezervace tohoto charakteru a již v roce 2005 jich existovalo na 482 ve, 102 zemích světa. Důležitým historickým mezníkem pro tyto rezervace byl Sevillská konference v roce 1995. Na této konferenci byly vytvořeny dva hlavní dokumenty. První byla tzv. Sevillská strategie, která měla za úkol kontrolovat činnost jednotlivých biosférických rezervací na mezinárodní úrovni. Jako druhý dokument byly Rámcové stanovy, které definovaly biosférické rezervace, určovaly jejich funkce, kritéria a postupy jejich vyhlášení (STEJSKAL, 2006).

Biosférické rezervace ukazují přírodní krajinu, ve které hraje jistou podstatnou roli člověk spolu se svými aktivitami. Mimo ochranu různých ekosystémů, druhů rostlin a živočichů jsou tyto rezervace důležité pro výzkum, vědu či ekologickou výchovu. (www.aopk.cz) BR jsou vyhlášovány Organizací spojených národů pro vzdělání a vědu (UNESCO) v rámci programu Člověk a biosféra (MAB - Man and the Biosphere). Základní směrnice, týkající se biosférických rezervací, byly stanoveny v roce 1974. V BR se provádí ochrana genofondu a vědecký výzkum sledující využívání a zneužívání přírodních zdrojů, výměna informací v mezinárodním měřítku a výchova odborníků i veřejnosti pro cíle ochrany přírody. Světová síť BR je rozprostřena tak, aby zahrnovala všechny základní biomy Země a postihovala různorodost jejich civilizačního zatížení. Každá BR obvykle obsahuje ukázky hlavního biomu oblasti, výjimečné nebo ojedinělé části přírody, krajinu citlivě využívanou člověkem i přírodu degradovanou lidskou činností. Jako biosférické rezervace mohou být vyhlášena pouze území chráněná národní legislativou (zákonem). BR musí být dostatečně velká pro zajištění všech úkolů. V ČR to tedy může být buď národní park, nebo chráněná krajinná oblast. V naší republice je v současné době 6 biosférických rezervací. Území každé BR se dělí do 3 zón - jádrové, nárazníkové a přechodové (www.tourism.cz).

Obrázek 6: Mapa BR v ČR; zdroj: www.br-sumava.cz

Jádrová zóna zahrnuje místa, která chrání národní legislativa pro uchování jejich biodiverzity, aby mohly být pozorovány relativně neporušené ekosystémy. V České republice probíhá ochrana jádrových zón přes statut ZCHÚ (NPR, PP, 1. zóna NP.)

Zóna nárazníková slouží převážně jako ochrana jádrové zóny před následky lidské činnosti. Uskutečňují se zde různé aktivity, věda, výzkum či vzdělání, nebo některé formy rekreace. Přejímová zóna dává prostor pro různou lidskou činnost a uplatňuje modely udržitelného rozvoje. Je vhodná pro podnikatele, vědce, kulturní sdružení, instituce, nebo i pro jednotlivce, kteří se zde podílejí na rozvoji zóny. Tato zóna lidem nejvíce umožňuje nehlédnout do projektu biosférické rezervace. Přichází ve známost díky spolupráci vlastníků a uživatelů půdy, místních úřadů s koordinátory. Tato zóna je oproti dvěma předchozím zónám větší a pro její činnost často přesahuje i vytyčené území (www.mzv.cz).

9.4.1 Seznam rezervací v ČR

Tabulka 6: Biosférické rezervace ČR; zdroj: www.br-sumava.cz

Č.	BR:	Rok vyhlášení:	Rozloha v km ²
1	Třeboňsko	1977	1977
2	Křivoklátsko	1977	1990
3	Šumava	1990	1990
4	Krkonoše	1992	1992
5	Bílé Karpaty	1996	1996
6	Pálava	2003	2003

9.4.1.1 BR – Třeboňsko

Jako oblast mimořádného přírodovědného programu bylo Třeboňsko zařazeno v roce 1977 v rámci programu Člověk a biosféra do sítě biosférických rezervací UNESCO. Chráněná krajinná oblast Třeboňsko byla zřízena výnosem Ministerstva kultury ČSR ze dne 15.11. 1979. Představuje mimořádnou oblast mezi našimi velkoplošnými chráněnými územími především tím, že se jedná o jedno z mála území vyhlášených v rovinaté krajině, která byla po staletí ovlivňována a kultivována člověkem. Pro své kvality je Třeboňsko i jednou z šesti českých biosférických rezervací, vyhlášených v rámci programu Člověk a biosféra MAB UNESCO, a to již od roku 1977. Svým charakterem může sloužit jako modelové území pro hledání souladu mezi zájmy ochrany přírody a krajiny a hospodářskými aktivitami, respektujícími přírodní

podmínky a ekologickou únosnost území (www.AOPK.cz). Jádrová zóna biosférické rezervace zaujímá pouze 5,4 % území. Jakákoliv činnost v tomto území spadá do ochranného režimu. Pokud zachování ekosystému podmiňuje lidská činnost, je nutné udržet ji v takové podobě, která umožnila vznik cenných biotopů. Zóna nárazníková zaujímá plochu 50,3 % CHKO a BR (JENÍK, 1996).

10. Závěr

Česká republika má v ochraně přírody a krajiny svou letitou historii. Větší náznaky ochrany dané zákony přišly už v roce 1948 po přijetí IUCN. Ovšem změnou režimu po roce 1968 se změnilo i všeobecné mínění a ochrana přírody a krajiny začala být opomíjenou a zanedbávanou. Velké zábory půd, intenzifikace hospodaření měly nedozírné následky na původní krajinu. Větší změna tohoto stavu přišla až po roce 1989, kdy byl v ČR přijat zákon č. 114/92 Sb. o ochraně přírody a krajiny. Z dříve pouze chráněných území vznikl ÚSES, tedy systém, který se snaží propojovat ať už přirozené či původní ekosystémy dohromady a zajišťuje jejich rovnováhu mezi sebou. Těsně před vstupem do EU následovalo přijetí soustavy NATURA 2000. Začleněním se do tohoto programu nemělo za následek pouze zlepšení ochrany na našem území, zajistilo také následné mezistátní spolupráce po celé Evropě.

Opomíjet bychom neměli ani naše sousedy ze Slovenska, kde ochrana přírody a krajiny měla také svou tradici a po delší dobu byla propojena právě s tou naší. Slovensko se dnes řídí svým zákonem č. 543/2002 Sb. o ochraně přírody a krajiny.

Pokud nadále budeme pokračovat v tomto snažení a postupném zpřísňování ochrany krajiny, máme dobré předpoklady udržet a přivést naši zemi do podoby, která bude zachována i následujícími generacím, tak, aby ji i naši potomci mohli nadále využívat stejně či lépe než my.

11. Použitá literatura

- ANDĚRA, M. A KOL.: Příroda: velký obrazový průvodce, Praha: Knižní klub, (2011), 648 s.
- BUREŠ, L.: Chráněné a ohrožené rostliny Chráněné krajinné oblasti Jeseníky: Olomouc: Rubico, (2013), 314 s.
- CAROLIN, R., JANOUCHOVÁ, M. A KOL.: Příroda: Praha: Svojtka & Co., (2004), 640 s.
- CÍLEK, V., MUDRA, P., LOŽEK, V. A KOL.: Vstoupit do krajiny: o přírodě a paměti středních Čech, Praha: Dokořán, (2004), 110 s.
- ČEŠKOVÁ, A., KVASNIČKOVÁ, L.: Za příběhem krajiny: Brno: Lipka - školské zařízení pro environmentální vzdělávání, (2012), 98 s.
- ČIHAŘ, J. A KOL.: Příroda v české a slovenské republice: Praha: Academia, (2002), 429 s.
- DEMEK, J., MACKOVČIN, P.: Zeměpisný lexikon ČR: Brno: AOPK ČR, (2006), 580 s.
- ELPHICK, J., TIPLING, D.: Národní parky a další přírodní památky Velké Británie a Irsko: Praha: Beta - Pavel Dobrovský, (2005), 176 s.
- FRIEDL, K.: Chráněná území v České republice: Praha: Informatorium, (1991), 274 s.
- FRIEDL, K., ZIEGLER, V.: Ochrana přírody se zřetelem k ochraně přírody a krajiny v České republice: Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, (2004), 174 s.
- HANEL, L., LUSK, S.: Ryby a mihule České republiky: rozšíření a ochrana Fishes and lampreys of the Czech republic: distribution and conservation, Vlašim: Český svaz ochránců přírody, (2005), 447 s.
- HUDEC, K., BÁRTA, D., HORSÁK, M.: Příroda České republiky: průvodce faunou, Praha: Academia, (2007), 439 s.
- JENÍK, J.: Biosférické rezervace České republiky: příroda a lidé pod záštitou UNESCO, Praha: Empora, (1996), 160 s.
- JŮZLOVÁ, J., KOČÍ, A., ŠPETLÁKOVÁ, A.: Česko: Praha: Euromedia Group - Knižní klub, (2005), 512 s.

- KASTNER, J., HOLEČEK, M., KRAJÍČEK, L.: Zeměpis naší vlasti: Učebnice zeměpisu pro základní školy a víceletá gymnázia, Praha: Nakladatelství České geografické společnosti, (1997), 88 s.
- KOLÁŘ, F.: Ochrana přírody z pohledu biologa: proč a jak chránit českou přírodu, Praha: Dokořán, (2012), 213 s.
- KYSELKA, J.: Evropsky významné lokality v CHKO České středohoří: Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky - Správa chráněné krajinné oblasti České Středohoří, (2014), 36 s.
- MARHOUL, P., HORA, J., ŠEVČÍK, J. A KOL.: Natura 2000 v České republice: návrh ptačích oblastí, Praha: Česká společnost ornitologická, (2002), 15 s.
- MARŠÁKOVÁ-NĚMEJCOVÁ, M., MIHÁLIK, Š.: Národní parky, rezervace a jiná chráněná území přírody v Československu: Praha: Academia, (1977), 474 s.
- MIKO, L., HOŠEK, M.: Příroda a krajina České republiky: zpráva o stavu 2009. Vyd. 1. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 2009, 102 s.
- MIKO, L., ŠTURSA, J. A KOL.: Národní parky a chráněné krajinné oblasti v České republice: Praha: Ministerstvo životního prostředí, (2010), 71 s.
- NEUBERT, H. J., MAASS, W.: 100 nejkrásnějších národních parků světa: cesta pěti kontinenty, Čestlice: Rebo, (2007), 208 s.
- PELC, F. A KOL.: Aktualizace Státního programu ochrany přírody a krajiny České republiky: Praha: Ministerstvo životního prostředí, (2010), 55 s.
- POKORNÝ, J., ROTH, P.: Natura 2000: otázky a odpovědi: Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, (2002), 22 s.
- PRIMACK, R. B., KINDLMANN, P., JERSÁKOVÁ, J.: Biologické principy ochrany přírody: Praha: Portál, (2001), 349 s.
- SANETRÍK, M.: Evropské národní parky: Štítý: Veduta, (2004), 150 s.
- STEJSKAL, V.: Úvod do právní úpravy ochrany přírody a péče o biologickou rozmanitost: Praha: Linde, (2006), 591 s.
- TICHOTOVÁ, P.: Průvodce ochranou životního prostředí: příručka pro průmyslové podniky, obchodní organizace, podniky služeb, občanská sdružení, obce a další subjekty zabývající se ochranou životního prostředí, Praha: Ekotip, (2006), 360 s.
- VESELÝ, J.: Ochrana přírody a krajiny: Praha: Osvěta, (1952), 99 s.

- ZEMAN, J.: Krkonoše: Třebíč: Akcent, (2010), 125 s.
- ZIEGLER, V.: Krásy i naděje české přírody: národní parky a chráněné krajinné oblasti, Praha: Futura, (2009), 106 s.

Zákony:

- Zákon č. 114/92 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č.100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů

Internetové zdroje:

- NATURA (online). 2006 (cit. 2015-3-2) Dostupné z:
www.nature.cz/natura2000-design3/hp.php
- Biomonitoring (online). 2007 (cit. 2015-19-1) Dostupné z:
<http://www.biomonitoring.cz>
- AOPK ČR (online). 2013 (cit. 2014-16-11) Dostupné z:
<http://www.ochranaprirody.cz>
- Ministerstvo zahraničních věcí ČR (online). 2008 (cit. 2015-28-1) Dostupné z:
http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/cr_v_mezinarodnich_organizacich/unesco/cr_v_unesco/biosfericke_rezervace_v_cr.html
- IUCN (online). 2014 (cit. 2015-17-1) Dostupné z: <http://www.iucn.org/about/>
- Ochrana přírody (online). 2008 (cit. 2015-3-2) Dostupné z:
www.casopis.ochranaprirody.cz
- Zoologická zahrada Chleby (online). 2013 (cit. 2015-12-4) Dostupné z:
<http://www.zoochleby.cz/seznam-chronenych-uzemi-cr-5276/>
- Slovenská agentura životního prostředí (online). 2015 (cit. 2015-12-4) Dostupné z:
http://www.sazp.sk/slovak/periodika/sprava/psrsk/biodiv/odozva/uzem_ochrana/chronene_uzmia_SR/11_1.html
- České biosférické rezervace (online). 2012 (cit. 2015-12-4) Dostupné z:
<http://www.br-sumava.cz/br-v-ceske-republice/>

Použité zkratky

ŽP – životní prostředí

MŽP – Ministerstvo životního prostředí

NP – národní park

CHKO – chráněná krajinná oblast

MCHÚ – maloplošná zvláště chráněná území

ZCHÚ – zvláště chráněná území

VKP – významný krajinný prvek

PP – přírodní park

AOPK – Agentura ochrany přírody a krajiny

Seznam obrázků

Obrázek 1: Ekologická síť v ČR.....	15
Obrázek 2: Stav Evropsky významných druhů rostlin.....	18
Obrázek 3: Stav evropsky významných druhů živočichů	21
Obrázek 4: NP a CHKO Slovenska	26
Obrázek 5: Mapa ptačích oblastí ČR	33
Obrázek 6: Mapa BR v ČR	37

Seznam tabulek

Tabulka 1: Seznam CHKO.....	24
Tabulka 2: NP Slovenska	27
Tabulka 3: CHKO Slovenska.....	28
Tabulka 4: NP Velké Británie, Francie a Švýcarska.....	29
Tabulka 5: Seznam mokřadů ČR	36
Tabulka 6: Biosférické rezervace ČR	38